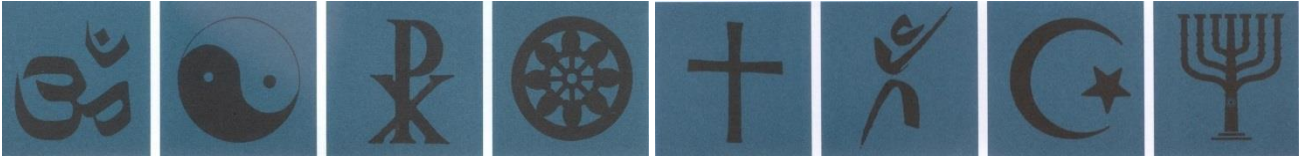

2022/23

jaarbeeld

Radboudumc

Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat
vanaf 13 april 2023 Afdeling Zingeving en Spiritualiteit

Beste lezer,

Voor u ligt ons jaarbeeld 2022/23, een jaar waarin veel is gepasseerd: we namen afscheid van onze collega's Richart Huijzer, Thomas van Heerde, Ans Bertens en Wim Smeets, en verwelkomden Nelleke ten Napel-Roos en Koda Jonker in ons kernteam. Net als de rest van het Radboudumc maken we ons Fit For the Future: met alle kennis en wijsheid, opgedaan in het verleden, kijken we uit naar de toekomst.

Had onze zorg vroeger vooral een religieuze connotatie, tegenwoordig gaat het om de begeleiding van mensen met allerlei zingeving- en betekenisvragen. We gaan op zoek naar krachtbronnen, waarvan religie er één kan zijn. Omdat de benaming van je afdeling moet passen bij wat je doet, werd het de hoogste tijd voor een naamsverandering.

Per 13 april 2023 gaat de Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat verder als afdeling Zingeving en Spiritualiteit. Deze termen zijn niet per se aan religie gebonden en verwijzen in bredere zin naar de manier waarop mensen betekenis geven aan hun leven. Onze nieuwe afdelingsnaam komt beter tegemoet aan het holistische mensbeeld dat wordt gehanteerd in de huidige zorg. Daarnaast zijn er ook maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben. In het onlangs gesloten Integraal Zorgakkoord zien we dat waarden gedreven zorg uitgangspunt is. Dat vindt in ons UMC onder meer zijn uitwerking in een veranderde vraag aan geestelijk verzorgers: de vraag om ondersteuning specifiek op het gebied van levensbeschouwing en religie is veranderd in een bredere vraag om ondersteuning op het gebied van wat voor mensen van waarde is in hun leven.

De afdeling Zingeving en Spiritualiteit werkt integraal, vanuit het Centrum voor Geïntegreerde Zorg. Dit Centrum staat onder andere voor het bieden van zorg op zowel medisch, psychosociaal als existentieel (zingevings-) gebied en is van groot belang voor ons UMC. We zijn hier bijvoorbeeld bezig met de ontwikkeling van een zorgpad Zingeving en onderzoeken de mogelijkheid tot het vormen van een consultatieve dienst, waarbij de verschillende disciplines – geestelijke verzorging, psychologie, psychiatrie, mindfulness en maatschappelijk werk – nauw samenwerken.

De nieuwe benaming wordt niet alleen uitgedragen bij de patiëntenzorg maar bij alle drie de academische kerntaken. Wat betreft het wetenschappelijk onderzoek hebben we eigen onderzoekers en sluiten aan bij de leerstoel 'Zingeving in de zorg'. In het onderwijs werken we aan meer plek voor zingeving in het medisch curriculum, zodat de dokters van morgen ermee vertrouwd raken dat dit een essentieel onderdeel van de zorg is. Daarnaast hebben we ons KPV-Expertisecentrum, dat zich richt op scholing van onze eigen beroepsgroep.

Maar er was meer. In september 2022, na de feestelijke opening van de nieuwbouw, hebben we 'Zin in Zondag' hervat, onze bezinningsmomenten op de zondagmorgen. Ook werd de nieuwe stilteruimte in gebruik genomen. De officiële opening vond plaats op 9 maart 2023.

Over al deze zaken leest u in dit laatste jaarbeeld oude stijl van de Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat (DGVP). Het beslaat niet alleen het jaar 2022 maar loopt door tot en met 13 april 2023, de datum van de naamsverandering. Zoals gebruikelijk is het slechts een greep uit onze activiteiten. Wilt u meer weten of met ons in gesprek? U bent van harte welkom!

Jocelyn van Nieuwenhuijzen
Hoofd Afdeling Zingeving en Spiritualiteit

Peer Support op Neurologie

Van februari tot juli 2022 liep ik stage bij de DGVP, en je kunt stellen dat ik mijn roeping heb gevonden. Een van de activiteiten waar ik met veel plezier op terugkijk is het leiden van de peer-supportsessies met de collega's van de verpleging op de afdeling Neurologie. De sessie waar ik in het begin van mijn stage aan deelnam werd georganiseerd door HR. Vrijwel direct bedacht ik dat dit zeker ook georganiseerd zou kunnen worden door de DGVP, en dat dat bovendien de samenwerking tussen de Dienst en de afdeling zou kunnen versterken. Na overleg met HR, met de afdeling en met mijn werkbegeleider Ans Bertens werd besloten dat ik de bijeenkomsten over zou nemen.

Het format was eenvoudig: gedurende een half uur spraken we met elkaar, vanuit de vraag: 'Wat geeft je energie (of heeft je de afgelopen week energie gegeven) en wat kost je energie?' Soms kwamen we niet verder dan 'het is lekker weer en daar word ik blij van'. En dat is ook goed.

Soms echter kwamen er werk gerelateerde frustraties of persoonlijke verhalen op tafel. Door ruimte te creëren voor deze verhalen konden harten gelucht worden, en, belangrijker nog, kreeg het team de mogelijkheid zich van zijn warmste kant te laten zien. De onderlinge verbondenheid, die zeker al aanwezig was, kon op dit soort momenten even helemaal ervaren worden. En voor mij was van belang dat ik me in korte tijd deel van het team ben gaan voelen. Dat kwam de samenwerking natuurlijk ook ten goede. Soms heb je aan een beetje ruimte genoeg.

Sven Oostrik

Bespiegeling

Hoe maak ik geestelijke verzorging tastbaar voor zorgmedewerkers? Dat is de vraag die mij vanuit de coronatijd bezig blijft houden. Het is zeer waardevol dat zingeving beschikbaar is voor de patiënten. Voor hen doen we het uiteindelijk allemaal. Maar wat kan ik als geestelijk verzorger betekenen voor de medewerkers op bijvoorbeeld 'mijn' afdeling Hart, Vaat en Long?

Ons vak is niet alleen 'zijn' voor patiënten en hun naasten. Het is ook 'zijn' en 'doen' voor zorgmedewerkers. Ondernemen en creatief innoveren. Bijvoorbeeld door het spiegeltjesproject. Vijf pakkende zingevingsvragen op ronde stickers werden voor zorgpersoneel op kleine zakspiegeltjes geplakt en in een wit bakje gedaan. De vijf vragen waren: Wat geeft jou kracht? Wie inspireert jou? Wie zorgt voor jou? Wat biedt jouw werk je? Wat is teamwork voor jou?

Op allerlei teamposten heb ik een bakje met spiegels achter gelaten. Ook in een kantine zette ik een bakje neer. Dat resulteerde in waardevolle ontmoetingen met facilitaire medewerkers. Door de ontmoeting vanuit mijn rol als geestelijk verzorger in combinatie met iets tastbaars dat de zingevingsdimensie aanboort, voelt men zich extra gezien. Voor mij werkte het wederkerig, want ook ik voelde mij gezien en gehoord. Immers, mijn missie is om de spirituele dimensie blijvend te integreren binnen het reguliere zorgproces. Een dubbel werkende bespiegeling!

Paul van Loenen

Eid al-Fitr

Net als in andere jaren vierden we in het Radboudumc in 2022 het einde van de Ramadan, ook wel Eid al-Fitr of Suikerfeest genoemd. Kinderen die opgenomen waren, een afspraak hadden of op bezoek waren, kregen een cadeautje en een wenskaart vanuit de Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat.

Met collega's zijn wij op verschillende afdelingen geweest om alle kinderen die wij tegenkwamen te kunnen verwennen. De reacties van de kinderen waren ontzettend mooi! Daarnaast kregen we spontane en spirituele gesprekken met ouders – op de kamers van hun kinderen en in de ziekenhuisgangen. Ook waren ouders die het Suikerfeest normaliter thuis vieren enorm verrast en enthousiast dat er aan het feest werd gedacht.

We hebben ook met droevige situaties te maken gehad. Het maakt je ervan bewust dat een feestdag, op dat moment, niet door iedereen als een feestdag ervaren kan worden. Dankzij de goede samenwerking met medisch-pedagogische zorgverleners en verpleegkundigen kunnen we rekening houden met de situatie van de kinderen en hun familieleden. Zo proberen we er iets waardevols van te maken, voor iedereen!

Aynur Dogdu

Suikerfeest!

Dat was het dan,
overdag niet eten.
Tijdens de Ramadan,
zijn we *jou* niet vergeten.

Nu vieren we samen,
want het is Suikerfeest.
We denken aan namen,
en aan *jou* het meest!

Paul van Loenen

Afbeelding: Şermin Çelik

Onderwijs

Als Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat, vanaf 2023 Afdeling Zingeving en Spiritualiteit, geven we onderwijs over zingeving en spiritualiteit in de zorg. We beginnen vaak bij de zingeving en spiritualiteit van de studenten zelf: wat verstaan zij onder deze begrippen en herkennen zij dit in hun eigen leven? Vervolgens bespreken we hoe zingeving en spiritualiteit onderdeel zijn van holistische zorg. We willen bereiken dat alle zorgverleners begrijpen hoe belangrijk het is om oog te hebben voor deze dimensie. We laten de studenten kennismaken met het beroep van de geestelijk verzorger en hoe deze interdisciplinair samenwerkt.

Naast deze meer algemene lessen over zingeving, spiritualiteit en geestelijke verzorging geven we ook onderwijs over de interculturele zorg. De focus ligt hierbij op de religieuze (vaak islamitische) en culturele aspecten van de zorg aan opgenomen patiënten met een niet-westerse migratieachtergrond. Dit onderwijs verzorgen we aan de Radboud Health Academy, voor zowel artsen in opleiding als verpleegkundigen in vervolgoopleidingen.

Nelleke ten Napel-Roos

'Humaniteit en technologie in de zorg'

Na een lang werkzaam leven, waarvan de laatste tien jaar in dienst van het Radboudumc, nam ik op 12 mei 2022 afscheid met het symposium getiteld 'Humaniteit en technologie in de zorg,' – naar mijn boek dat in maart 2022 uitkwam. Onderzoek was altijd een onderdeel van mijn werk, zoals ook past bij een academische Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat. Het boek brengt twee werelden met elkaar in aanraking die in de dagelijkse praktijk vaak langs elkaar heen werken.

De ene wereld is die van de zorgtechnologie. We worden steeds beter in de toepassing van allerlei technologische innovaties zoals computergestuurde diagnostiek en de inzet van robotica. Dat is van grote waarde. Diagnostiek wordt door de inzet van de computer steeds beter. Robots kunnen al worden ingezet bij de ondersteuning van verpleegkundigen – bijvoorbeeld in het afnemen van een anamnese – maar ook in de begeleiding van mensen met een beperking. Waar dit eindigt is moeilijk te voorspellen.

De andere wereld is die van de humaniteit. In de zorg gaat het naast medische techniek ook om menselijkheid, om zorg 'met een hart', en een hart heeft een computer of een robot niet. Als patiënt wil je vertrouwen kunnen hebben in je arts, wil je voelen dat degene die voor je zorgt compassie met je toont. Ten diepste gaat het bij de humaniteit om de lotsverbondenheid tussen zorgvrager en zorgverlener.

Het was een voorrecht om met dit onderzoek en dit symposium mijn loopbaan af te kunnen sluiten.

Richart Huijzer

Transgenderpoli

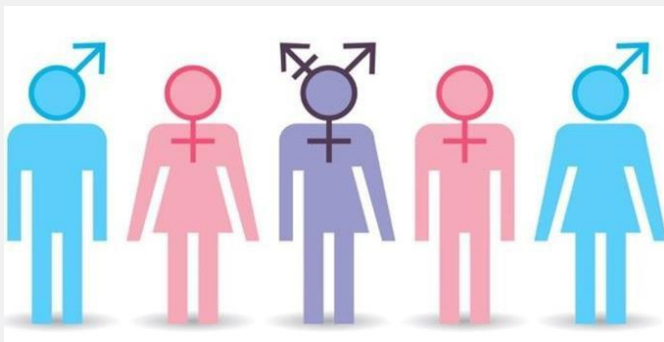
Sinds begin 2022 zijn wij betrokken bij een nieuw expertisecentrum in het ziekenhuis: het Radboud Expertisecentrum voor Geslacht & Gender. Een bijzonder expertisecentrum, vanwege de thematiek: gendertransitie. Bij transitiebehandelingen wordt uitgegaan van de continuïteit van het ongemak dat de patiënt ervaart. Dit zelf-gerapporteerde ongemak is leidend, wat voor veel mensen reden vormt tot voorzichtigheid en scepsis.

Het brengt de transpersoon – en diens omgeving – in ieder geval in een precare situatie. ‘Er is iets niet helemaal in de haak, waardoor ik niet werkelijk mijzelf kan zijn; maar dat is voor de buitenwereld, zelfs soms lange tijd voor mijzelf, niet objectief vast te stellen.’ Iedereen gaat hier op een eigen manier mee om en ziet zich gesteld voor een eigen palet aan levensvragen. Die vragen verdienen de aandacht, juist omdat ze zo existentieel van aard zijn en omdat de zoektocht naar antwoorden over onbekend terrein voert. Een luisterend oor en een steuntje in de rug kunnen veel kunnen.

Mensen uit de LHBTQI+-gemeenschap merken vaak dat er, al dan niet vanuit goede bedoelingen, eerder voor dan met hen wordt gesproken. Het was voor ons dan ook belangrijk de doelgroep expliciet bij ons werk te betrekken en om raad te vragen. Zo hebben we samengewerkt met de Transgendergroep Nijmegen en met Transpectrum (Transgenderzorg). Ook hebben we aan enkele Nijmeegse activiteiten deelgenomen, zoals de Buiten de Binarydag, waaraan het schilderij van de wensboom door mijn zus Kim een leuke herinnering vormt.

De verschillende behandelteams, vooral de medisch-psychologen, weten ons steeds vaker te vinden. We begeleiden zowel transpersonen die extra aandacht behoeven in hun levensvragen, als hun naasten. Vooralsnog zijn dat met name ouders, op zoek naar een hernieuwde verhouding met hun kind. Het loopt nog niet storm maar het begin is er; we blijven zoeken naar wat onze rol in deze bijzondere trajecten precies kan zijn.

Jurian Dijkhof

Burgemeester Dalesprijs voor Saïda Aoulad Baktit

Op vrijdag 9 juni 2022 kreeg Saïda Aoulad Baktit de 26e Burgemeester Dalesprijs. De prijs werd haar toegekend omdat zij zich op buitengewone wijze inzet voor mensen die – vaak vanwege hun achtergrond – in de knel komen, bijvoorbeeld in het ziekenhuis of bij de moskee. Als een zus of moeder biedt zij hun troost en ze staat hen bij in hun zorgen en angsten of in hun worsteling met geloofsvragen. Daarnaast regelt ze praktische zaken voor hen, zo nodig zelfs een verblijf in een blijf-van-mijn-lijfhuis voor vrouwen. Of een collecte, zodat iemand die geen familie heeft toch netjes volgens de regels van zijn geloof kan worden begraven.

Dat en nog veel meer maakte dat de jury besloot de Burgemeester Dalesprijs toe te kennen aan Saïda. Na het in ontvangst nemen van de oorkonde en de bloemen uit handen van Sigrïd Pillen, voorzitter van COC Regio Nijmegen, sprak Saïda het publiek toe. Ze zei ontzettend vereerd te zijn, legde uit wat haar bewoog en stelde dat Ien Dales, als ze haar gekend had, één van haar grote voorbeelden zou zijn geweest.

Ondertussen was de zaal muistil; hier en daar pikte iemand een traantje weg. De zangeres Sjer Careman verzuchtte: 'Wat een prachtmens. Als iedereen nou een heel klein beetje meer op haar zou lijken, wat zouden we dan een mooie wereld hebben.'

Uit: De Brug Nijmegen 14 juni 2022

Foto's: Eric van Haalen

Bezinning op zondagmorgen in het ziekenhuis – post covid

Gedurende heel veel jaren was het iets vanzelfsprekends: op zondagmorgen verzorgt de DGVP een viering, kerkdienst of bezinnende bijeenkomst voor patiënten en hun naasten. Opeens was er in maart 2020 corona en onmiddellijk moesten we er mee stoppen – begrijpelijk, maar o zo jammer. In september 2022 was het zover dat we weer konden starten. Allerlei ontwikkelingen binnen en buiten het ziekenhuis en ook binnen ons eigen team brachten een verandering in ons aanbod teweeg; voortaan verzorgen we de derde zondag van de maand een algemeen bezinnend aanbod, onder de titel Zin in Zondag.

Het was een prachtige bijeenkomst op die eerste zondagmorgen: veel patiënten en bezoekers, collega-geestelijk verzorgers en niet te vergeten onze vrijwilligers, zorgden samen voor een inspirerende ervaring. Er gebeurde echt iets: in de muziek, in de woorden van mijn collega's, in de ontroering van patiënten bij het aansteken van een kaarsje, in de gesprekjes bij de koffie daarna.

Al was het een hele toer om het allemaal weer voor elkaar te krijgen na zo lange tijd, het samenzijn zelf inspireerde me. Hier doen we het voor, wist ik weer: patiënten in de kwetsbare situatie van hun opname even iets anders bieden, een moment en een plaats om op verhaal te komen, door muziek en tekst en in ontmoeting met anderen. Het was fijn om te merken dat een dergelijk aanbod op zondag nog altijd aansluit bij wens en verlangens van patiënten en hun naasten.

'Licht dat verder gaat'

Ans Bertens

Afscheid en jubileum 2022 (Radbode)

Richart Huijzer kwam op 1 juli 2010 in dienst, onder meer om promotieonderzoek te doen. In 2017 promoveerde hij met zijn boek *De binnenkant van het ambt*. Hij deed de bedrijfsvoering van de Dienst en was waarnemend hoofd. Als aanjager van het Team Moreel Beraad begeleidde hij het doordenken van tal van morele vraagstukken op diverse afdelingen. Hij leverde een bijzondere bijdrage aan de ontwikkeling van ons vak. Bij zijn afscheid op 12 mei 2022 verscheen zijn boek *Humaniteit en technologie in de zorg*. Hierin verkent Richart vanuit filosofisch en theologisch perspectief vragen als: ‘Vormen toepassingen zoals kunstmatige intelligentie (AI), robotica en protocollisering een bedreiging voor de zorg? Of bieden ze juist nieuwe mogelijkheden en meer tijd aan zorgverleners om de waarden van menselijkheid te realiseren?’

Sylvia Ebbeng was 1 september 2022 40 jaar in dienst. Zij begon haar loopbaan bij het Bouwbureau en het cluster ZZO. Inmiddels werkt ze al ruim 21 jaar bij onze Dienst/Afdeling. In die tijd heeft ze zich verder ontwikkeld tot een zeer betrokken en kundig managementassistent. Wij zetten haar in het zonnetje, met een gouden Radboudspeld, als dank voor al haar werk en voor wie ze als persoon is.

Thomas van Heerde nam 30 november 2022 afscheid. Hij heeft sinds 2012 op verschillende afdelingen gewerkt, waaronder Cardiologie, Orthopedie, Hematologie en in het Palliatief Consultteam. Vanaf 2016 waren zijn vaste afdelingen de Kinder IC, Dialyse, Nierziekten en de TB unit. Het bijzondere is dat Thomas door enkele van deze afdelingen specifiek bij ons werd ‘ingehuurd’. Daarnaast leverde hij een unieke bijdrage aan herdenkingsbijeenkomsten voor overleden dialysepatiënten en voor overleden kinderen. Hij was lid van het Kinder Comfort Team, organiseerde het student-meets-patient-onderwijs, schreef columns en initieerde de podcast ‘De Krachtbron’ over zingeving.

Afscheid van buitenpastores bereikbare dienst

Als team hadden we de gewoonte om ieder jaar bij onze Kerstlunch samen met de zogeheten buitenpastores van de bereikbare dienst terug te blikken en vooruit te kijken. In december 2022 deden we dit voor het laatst, omdat we – met weemoed – afscheid namen van collega’s Jack de Groot, Trijnie Nielen-Rosier, Matthijs van Rooij en Harrie Tullemans. Onze dank voor hun waardevolle inzet in vele avonden, nachten en weekenden gedurende de afgelopen jaren is groot.

Met het afscheid van onze buitenpastores nemen we ook afscheid van de term ‘pastor’, in de geest van de huidige tijd. Vanaf 2023 kan men op werkdagen van 9 tot 17 uur een beroep doen op onze geestelijk verzorgers voor rituelen rond ziekte en dood, alsmede voor gesprekken rond zingevingsvragen en tot troost, bemoediging en inspiratie.

Sylvia Ebbeng

‘Deur die naar stilte openstaat ...’

Deze regel uit een lied van Huub Oosterhuis, vind ik mooi van toepassing op de toegang naar onze nieuwe stilteruimte. Een poort waar je doorheen gaat om opgenomen te worden in een ander soort ruimte dan alle andere ruimtes in het ziekenhuis. Hier ben je als bezoeker of medewerker altijd welkom om er in stilte gewoon even te zijn, biddend of mediterend of denkend over wat je bezighoudt. Er is uitzicht op groen en lucht, het raam kan open. Er is een ruimte speciaal voor moslims. Er is de mogelijkheid om een kaarsje aan te steken. In een schrift kun je je wensen, gebeden of woorden van dank kwijt.

Als DGVP zijn we erg blij met deze stilteruimte in de nieuwbouw, op een prachtige locatie aan de centrale as, dichtbij de hal. Vanaf het begin van de bouwplannen waren we betrokken bij ontwerp en vormgeving van de ruimte, in een vruchtbaar over-en-weer. Wat wij als DGVP voor ogen hadden met een nieuwe stilteruimte vond gehoor en herkenning bij de architecten en bouwers.

De ruimte is nog niet af. Gaandeweg groeit de inrichting, waarbij we dankbaar gebruik maken van elementen en materialen van de oude stilteruimte, zoals het vertrouwde Mariabeeld, dat opnieuw een plaats zal krijgen. We merken dat steeds meer mensen, op zoek naar stilte en ruimte, deze plek weten te vinden en te waarderen.

Ans Bertens

Thema's in de geestelijke verzorging onderzocht

Hoe hebben geestelijk verzorgers te maken met verlies en rouw? Hoe bespreken ze keuzes met hun cliënten? Hoe verhouden ze zich tot de gemeenschap waartoe mensen zich rekenen? Wat zijn rituelen eigenlijk? Tot het traject in onze opleidingswerkplaats hoort ook de kennismaking met onderzoek naar bijvoorbeeld dit soort vragen. Al enkele jaren bouwen geestelijk verzorgers in opleiding aan een Endnote-bibliotheek van relevante tijdschriftartikelen die niet via bijvoorbeeld Pubmed of Google Scholar te vinden zijn.

Het afgelopen anderhalf jaar hebben we dat een extra oogmerk gegeven. In de VGVZ-werkgroep Rapportage en registratie geestelijke verzorging is een registratieformulier ontwikkeld, met 28 thema's van gesprekken die geestelijk verzorgers met cliënten voeren. Alle geestelijk verzorgers in opleiding hebben enkele thema's uitgediept en er een korte beschrijving over geschreven. De bedoeling is om te komen tot een soort Groene Boekje over werkwijze en inhoud van geestelijke verzorging. Collega Dionysis Plessas zal erover spreken op het VGVZ-symposium 'Wie schrijft die blijft' te Amersfoort op 30 mei 2023.

Het was enorm inspirerend om binnen dit project met de geestelijk verzorgers in opleiding samen te werken! Zij worden allemaal co-auteur van dit boekje: naast Dionysis ook Jurian Dijkhof, Koda Jonker, Paul van Loenen, Janique van Schaijk, Nicky Voet en Joanne Vrijhof. Onderzoek wordt nog boeiender als je het samen doet!

Wim Smeets

Afscheid en jubileum 2023 (Radbode)

Saïda Aoulad Baktit was op 13 januari 2023 25 jaar in dienst. Saïda begon als schoonmaakster en heeft sindsdien een prachtige reis door het Radboudumc gemaakt. Inmiddels is zij de drijvende kracht achter onze interculturele zorg. Saïda werkt vanuit haar hart. Naast haar werk in de patiëntenzorg traint ze zorgverleners om cultuur-sensitiever te worden.

Ans Bertens heeft sinds september 1999 ruim 23 jaar als geestelijk verzorger bij ons gewerkt, voornamelijk in de patiëntenzorg. Binnen onze Dienst behartigde zij het aandachtsveld liturgie en rituelen. Ze leidde de overgang van louter christelijke vieringen naar de algemene bezinnings-bijeenkomsten 'Zin in Zondag' en vervulde een sleutelrol in het realiseren van de nieuwe stilteruimte. Ook heeft ze vele stagiaires begeleid. Haar afscheid op 9 maart 2023 combineerden we met de officiële opening van de nieuwe stilteruimte.

Wim Smeets heeft zich sinds 1996 als geestelijk verzorger in het Radboudumc met veel passie ingezet op het gebied van zingeving en spiritualiteit. Altijd betrokken bij mensen en altijd vol nieuwe ideeën en plannen. Wim focuste niet alleen op de zorg voor patiënten, maar ontwikkelde zich ook sterk op wetenschappelijk vlak. In 2006 promoveerde hij aan de Radboud Universiteit op het proefschrift *Spiritual Care in a Hospital Setting* en in 2019 werd hij benoemd tot universitair hoofddocent Innovatie in Spirituele Zorg. Als afdelingshoofd inspireerde hij vele collega's op het gebied van de geestelijke verzorging. Wij namen 13 april 2023 afscheid van Wim.

Afscheid van Ans Bertens – opening stilteruimte 9 maart 2023

Het afscheid van Ans werd extra luister bijgezet door de opening van de nieuwe stilteruimte, waaraan zij zo'n belangrijke bijdrage heeft geleverd. De betekenis van een stilteruimte in een ziekenhuis stond centraal. De architect nam ons mee 'van oude ruimte naar nieuwe ruimte', gevolgd door presentaties vanuit algemeen, islamitisch en christelijk perspectief, corresponderend met de drie 'afdelingen' binnen de stilteruimte. Van de rituele opening die enkele dagen eerder plaatsvond werd een video-opname vertoond. Ans bood het ziekenhuis ten slotte een prachtig door haarzelf ontworpen en gemaakte lezenaar voor de stilteruimte aan. Het geheel werd muzikaal ondersteund door Arian Verheij en Anne Marie ter Beke.

Tekst van collega Koda Jonker bij de rituele opening van het algemene deel:

*Kom binnen met alles wat je hebt, met alles wat je met je meedraagt,
alle hoop, verwachtingen, teleurstellingen, kracht en hopeloosheid,
de blijheid om het kleine, de boosheid om het grote,
het plezier om de zotheid van het leven en het verdriet om wat niet meer zal zijn.*

Treed binnen over de drempel, in stilte, in gedachte, te voet, met hulpmiddelen, zelfstandig of met ondersteuning.

Neem een moment om tot rust te komen, tot jezelf te komen of in verbinding met iets groters.

Hier mag het zijn, alles is welkom, ook even alles buiten deze deuren vergeten, mag.

Je hoeft niet aan te komen, of iets te doen om te laten zien dat je hier mag zijn, je bent al gearriveerd.

Zet de last naast je neer en voel dat je hier mag landen, om op te laden, te ontladen en te zijn.

*Ik weet niet wie je bent, welk pad je in het leven hebt afgelegd, ik weet alleen dat je nu hier bent,
en ik heet je welkom en wens je toe dat als je straks weer hier weggaat, dat wat je met je meedraagt,
wat lichter is geworden, je kracht hebt kunnen vinden en de stilte je goed heeft gedaan.*

Treed binnen en weet je welkom, waar je ook vandaan komt en waar je ook heen mag gaan.

Sylvia Ebbeng

Afscheid van Wim Smeets – symposium 13 april 2023

De kerntaken onderzoek, onderwijs, beleid en zorg vormden de rode draad voor het afscheidssymposium van Wim Smeets, onder de titel 'Wat geweest lijkt. In gesprek over verandering en (dis)continuïteit'.

Bij *onderzoek* werd gestart met de aangrijpende Theatervoorstelling Mis. Daarna kwam het onderzoek van Yvonne Panhuijsen rond verlies- en rouwbegeleiding inzake perinatale sterfte aan de orde in een tafelgesprek tussen enkele deskundigen en de onderzoeksgroep.

Bij *onderwijs* werd de door Wim samengestelde bundel *Leven als zoekpartij. Intergenerationele zingeving en spiritualiteit* gepresenteerd, waarna enkele auteurs een korte toelichting gaven.

Bij *beleid* belichtten Bertine Lahuis, Jocelyn van Nieuwenhuijzen en Kris Vissers de verandering 'Van een pastoraal-religieuze invalshoek naar een bredere insteek op zingeving en spiritualiteit'. Hierna werd de nieuwe naam voor de Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat onthuld: Afdeling Zingeving en Spiritualiteit.

Bij *zorg* ten slotte volgde de Interlevensbeschouwelijke rituele afronding, door onder anderen vicaris-generaal Theo Lamers, waarna Wim het laatste woord kreeg.

De bezielende leiding van dagvoorzitter Gerrit-Jan Mulder, de bijdragen en medewerking van vele betrokkenen, de inzet van de theatergroep en het muziekatelier Ais maakten het afscheid voor Wim onvergetelijk.

Sylvia Ebbeng

Wetenschappelijke publicaties 2022-april 2023

Huijzer, R 'Humaniteit en technologie in de zorg. Filosofisch-theologische verkenningen over humaniteit in relatie tot de toepassing van kunstmatige intelligentie, robotica, protocollisering en standaardisering in de zorgpraktijk.' Utrecht: Eburon, 2022. [Humaniteit en technologie in de zorg | Richart Huijzer \(eburon.nl\)](https://www.eburon.nl/publicaties/humaniteit-en-technologie-in-de-zorg)

Meurs, J. van, et al. 'Oncologist responses to advanced cancer patients' lived illness experiences and effects: an applied conversation analysis study.' *BMC Palliative Care*, 2022. 21(1): p. 1-9, <https://doi.org/10.1186/s12904-022-00917-4>

Meurs, J. van, et al. 'Identifying, exploring and integrating the spiritual dimension in proactive care planning: A mixed methods evaluation of a communication training intervention for multidisciplinary palliative care teams.' *Palliative Medicine*, 2022. 36(10): p. 1493-1503, <https://doi.org/10.1177/02692163221122367>

Meurs, J. van, et al., 'Role-Perceptions of Dutch Spiritual Caregivers in Implementing Multidisciplinary Spiritual Care: A National Survey.' *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2023.20(3):p.2154, <https://doi.org/10.3390/ijerph20032154>

Willemse, S., Smeets, W., Leeuwen, E. van, Heldens, J., Napel, N. ten & Foudraine, N. (2023). 'Spiritual Care in the Intensive Care Unit: Experiences of Dutch Intensive Care unit Patients and Relatives.' *Dimensions of Critical Care Nursing*, 2023.42(2):83-94, <https://doi.org/10.1097/dcc.0000000000000570>
Smeets, W. (red.) *Leven als zoekpartij. Intergenerationele zingeving en spiritualiteit*. Nijmegen: Radboud University Press, 2023, [Radboud University Press](https://www.radbouduniversitypress.nl/)

Vakpublicaties 2022-april 2023

Heerde, Th. van. Columns over zingeving in de nieuwsbrief van de Nierpatiëntenvereniging Radboud (NVR).

Blaauwendraad, G. & Smeets, W. (2023). 'Spiritualiteit en zingeving in netwerkleren'. *Tijdschrift voor Begeleidingskunde*, 12, 1, 32- 42.

Hijweege, N., Seijdel, K., Van Staveren, J. & Smeets, W. (2023). 'Toetsen van interprofessioneel leren door bewustwording in de praktijk'. *Tijdschrift voor Begeleidingskunde*, 12, 1, 52- 55.

Ligtelijn, M. & Smeets, W. Van onderop. *Theologie.nl*, 31-03-2023, theologie.nl/van-onderop/

Smeets, W. (2023). 'Begrip voor elkaar leren opbrengen. In gesprek met Sharon Giesbers'. *Tijdschrift voor Begeleidingskunde*, 12, 1, 43- 46.

Smeets, W. (2023). 'Toeval op het levenspad. De werkplek'. *Tijdschrift voor Begeleidingskunde*, 12, 1, 50-51.

Smeets, W. (2023). 'LVSC-scriptieprijs toegekend. Overzicht van de top 5'. *Tijdschrift voor Begeleidingskunde*, 12, 1, 57- 61.

Publieksactiviteiten en overige activiteiten 2022

Thomas van Heerde en Janique van Schaijk

Podcast 'Krachtbron' (radboudumc.nl/krachtbron). Hierin worden mensen aan het woord gelaten over hun levensverhaal en wat daarin voor hen van waarde is.

Wim Smeets

4-8 juli – 'Choosing one's own way. The meaning of Viktor Frankl's heritage for Modern Psychiatry and Spiritual Care', Radboud Summerschool.

20-23 september – bijdrage over 'presentie geestelijke verzorging' op de European Conference on Pastoral Care and Counselling, Budapest.

Gastdocent Thomas Moore Academy : cursus 'ethiek, zingeving en spiritualiteit'.

Bestuurlijke functies en lidmaatschappen 2022

Saïda Aoulad Baktit

Lid Stuurgroep Onderwijs, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; lid Commissie Moskeebesturen Nijmegen; lid Commissie Internationalisering, Radboudumc.

Thomas van Heerde

Voorzitter Sectorraad Institutioneel Niet-Gezondenen van de VGVZ; lid Kinder Comfort Team Amalia van het Radboudumc.

Richart Huijzer

Lid Commissie Opleidingen van de Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorger; secretaris Commissie Wetenschap van de Vereniging van Geestelijk Verzorger (VGVZ); voorzitter Werkgroep Pastoraat en Gezondheidszorg van de Protestantse Kerk in Nederland; voorzitter Centraal Interkerkelijk Overleg Kerk en Overheid – sectie Gezondheidszorg (CIO-G); lid Advies- en Consultatieraad Eerste Lijn namens CIO-G; vice-voorzitter Commissie Medische Ethiek Radboudumc; lid Team Moreel Beraad Radboudumc; lid Werkgemeenschap van predikanten en kerkelijk werkers van Nijmegen e.o. van de PKN.

Nelleke ten Napel-Roos

Lid Kinder Comfort Team Amalia van het Radboudumc.

Jocelyn van Nieuwenhuijzen

Lid Palliatief team; lid Kinder Comfort Team Amalia van het Radboudumc; lid Commissie Medische Ethiek Radboudumc; lid Commissie Identiteit Radboudumc; lid Team academische ziekenhuizen kinderpalliatieve zorg; lid GVPZ-Zinplus; bestuurslid Derde Verdieping; lid Stuurgroep Centrumvorming Eerstelijnszorg; lid Werkgemeenschap van predikanten en kerkelijk werkers van Nijmegen e.o. van de PKN.

Wim Smeets

Lid Commissie Identiteit Radboudumc; lid bestuur samenwerking Faculteit FTR Radboud Universiteit en DGVP Radboudumc; lid stuurgroep ZINNET, transmuraal netwerk zingeving en levensvragen Zuid-Gelderland en Land van Cuijk; lid GVPZ-Zinplus; lid Dekaal beraad Nijmegen; lid Commissie Wetenschap van VGVZ; lid VGVZ-werkgroep Rapportage in geestelijke verzorging; Bestuurslid Landelijk Overleg gepromoveerde geestelijk verzorger; lid overleggroep IKNL geestelijke verzorging eerste lijn palliatieve zorg aan kinderen; lid LVSC; bestuurslid Raad voor Klinische Pastorale Vorming en Pastorale Supervisie; President van de European Council on Pastoral Care and Counselling; Nederlands vertegenwoordiger bij International Council on Pastoral Care and Counselling; lid organisatie-commissie Society for Intercultural Pastoral Care and Counselling.

Anneke de Vries

Lid Trainersberaad Raad voor de Klinische Pastorale Vorming en Pastorale Supervisie; lid Toetsingscommissie Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorger; lid Landelijke Vereniging voor Supervisie en Coaching; lid Werkgemeenschap van predikanten en kerkelijk werkers van Nijmegen e.o. van de PKN.

Medewerkers Afdeling Zingeving en Spiritualiteit 2023

Geestelijk verzorgers:

mw. S. Aoulad Baktit (islamitisch), K. Jonker MA, mw. drs. J.M.J. van Meurs, mw. N. ten Napel-Roos MA, mw. J. van Nieuwenhuijzen MA, mw. dr. J.E. de Vries

Consulent spirituele zorg:

mw. drs. J.M.J. van Meurs

mw. J. van Nieuwenhuijzen MA

Intercultureel zorgconsulent:

mw. A. Dogdu BA

Geestelijk verzorgers in opleiding:

J. Dijkhof BA, P. van Loenen MA, D. Plessas MA, mw. J. van Schaijk MA

Management en secretariaat:

mw. J. van Nieuwenhuijzen MA, hoofd van dienst

mw. S. Ebbeng, managementassistent

mw. P. Kersten, secretaresse

Oud-medewerkers 2022-2023

dr. W. Smeets, UHD Innovatie in Spirituele Zorg, hoofd van dienst

dr. R. Huijzer, manager bedrijfsvoering, waarnemend hoofd van dienst

mw. drs. J.H.C.M. Bertens, geestelijk verzorger

T.P.G. van Heerde MA, geestelijk verzorger, consulent spirituele zorg

mw. E.M. van Lingen-Hensen MA, geestelijk verzorger i.o.

N. Voet MA, geestelijk verzorger i.o.

mw. J.P. Vrijhof MA, geestelijk verzorger i.o.

Tijdelijk medewerkers 2022-2023

Als stagiair, onderzoeker of anderszins aan onze Afdeling verbonden:

mw. A. Alhamaideh BA, mw. C. Andersen Röed MA, mw. P. Baaijens BA, mw. P. van den Beld BA, mw.

G. Berendsen BA, mw. A. Bergsma MA, mw. S. van Dijk MA, drs. A.J.F. Drissen, mw. N.T.Z. Fruneaux-van

Amerongen MA, mw. K. van Ginneken BA, mw. drs. S. Grevel, mw. Y.M. de Groot, H. van Hamersveld

BA, mw. N. Hartog-Baak MA, D. de Jong MA, S. Oostrik MA, mw. Y.L.L.M. Panhuijsen, mw. I. Pardijs BA,

mw. M. Tittse BA, J. van Vlijmen MA, mw. A. de Vries MA, drs. M. Wielhouwer, mw. S. Willemse MA,

mw. S. Wolters BA

Postadres, contact en informatie

Radboudumc

Afdeling Zingeving en Spiritualiteit / 941

Postbus 9101

6500 HB Nijmegen

Telefoon: (024) 36 13320

Email: zingevingspiritualiteit@radboudumc.nl

Internet: <https://www.radboudumc.nl/afdelingen/zingeving-en-spiritualiteit>